

KÜLTÜREL JAKOBENLİĞE KARŞI DİRENİŞ

Kültür ve siyaset, pozitif anlamda Siyam ikizleri gibi göbekten birbirlerine bağlı iki temel kavramdır. Birbiriyle olma dışında bu iki kavramın suni müdahalelerle birbirleriyle çatıştırıldığı, yapay kültürel tip yaratma iddiasındaki bazı tekçi düşünceler de mevcut olmuştur. Çin’de Mao’ nun Kültür Devrimi, Marksist ve Leninist öğretinin planladığı “proleter ya da sosyalist kültür tipi model çalışmaları” örnek olarak gösterilebilir.

Siyasi gelişmelerin akamete uğratıldığı bütün seçkinci müdahale ve jakoben planlamaların eskisinden az veya çok farklı bir kültürel model peşinde oldukları tarihsel gelişme süreçleriyle sabittir. Burada müdahale kadar madahalenin niyeti, şekli ve dozu da aynı derecede önemlidir. Bir toplumun tarihsel gelişme süreçlerinde içine girdiği her renk, her dil, her üslup, her davranış biçimi onun millî veya yerel kültürünü oluşturur. Bu yönüyle kültür, tarihin bir toplumdaki tezahürünün veya “tarihsel kader” diyebileceğimiz yaşantılar eğrisinin bireysel iradeyi aşan her türlü millî karakter teşekkülüdür. Ziya Gökalp’ ın kültürü şahsiyete, medeniyeti malumata benzetmesi geçen yüzyıllar itibarıyla sağlam bir ayırım olarak görülmekle birlikte bilhassa 20. yüzyılda bu iki kavram, karmakarışık bir boyut kazanmıştır. Tekno kültürel davranış biçimlerini kültür ve medeniyet ayrımıyla değil olsa olsa kuantumun, aynı zaman ve düzlemde hem kültür hem medeniyet mantığıyla açıklayabiliriz.

Belki yeni bir medeniyetin değil ama yeni bir kültürel etkileşim döneminin tam içindeyiz. Yerel ve millî kültürlerin bütün renkleriyle silinebileceği bir “dijital kültürlenme” çağını yaşıyoruz. “Tarihin sonu” gibi negatif söylemlerin ve küresel egemenliğin bütün değerleri tek renge dönüştürebilme gücünün, siyasette, sanatta, sinemada, edebiyatta bir SOS olarak yüksek sesli bir çığlığa dönüşmesi de belki bundandır.

Bütün gözlenebilir ya da gözlenemez gelişmeler, mahallî ve millî kültürlerin evrensel arenada kaybolmadan yaşatılmasının gerekliliğini daha kuvvetlice hissettirmektedir.

İnsanlığın kazandığı bütün değerler küresel holdinglerin iştahlarına terk edilemez.

Milliyetçilik aleyhinde oluşturulmak istenen negatif siyasetin evrensel arenada çırılçıplak kalacağı aşikârdır. Batı'da her türlü ariyen hâkimiyet iddialarının, küresel jakobenizmin ya da Fransız Gobino ırkçılığının "nasyonal" kavramıyla karşılanmasının zihinlere işlediği milliyetçilik aleyhtarlığı maalesef bizi de dünya çapında bir anlaşılma problemiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Bizim milliyetçiliğimizin verili değerleri, kazanılmış güzel değerlere yükselten bir "kültürel olgu, bir tarihsel duyuş ve ortak anılar bütünü" olduğunu bundan sonra nasıl anlatacağız?

Belki Türk siyasetinin yeni zamanlarda en büyük misyonu, millî kültürel anlayışımızın Batılı kavramsal algılardan farklı olduğu konusunu dünyaya sunmaktır. Türkiye'de de kimi zaman siyasetin toplumsal ve millî kültürümüz üzerinde en basit şekliyle toplum mühendisliğine soyunduğu olmuştur. Yapay siyasi kültür planlamaları tarihsel ve doğal kültürü silememiş, kendisi silinip gitmiştir. Çünkü yapay kültür oluşturma siyasetleri yeni bir kültürü yaratamadı ama bizi kültüre zarar verdi. Kültüre zarar vermek de insanlığın kazanageldiği değerlerin yozlaştırılmasıdır.

Belki de rahatsızlığımızı alenen ifade etmede kullandığımız "kültür emperyalizmi" kavramı en çok bu noktada bir anlam kazanıyor.

Sonuç olarak siyaset kültürü oluşturmayacak ama millî, tarihî ve doğal kültürün istikametinde hareket edecektir. Burada kültür amaç, siyaset ise onu taşıyacak bir araçtır.

Değerli Türkiz okuyucuları, dergimizin bu sayısının dosya konusu kültür ve siyasettir. Birbirinden değerli akademisyen ve bilim adamlarımızın bu konuya ilişkin inceleme, görüş ve yaklaşımları, siz saygıdeğer okurlarımızın beğenisine sunulmaktadır.